

dd

408

N

JAARVERSLAG 1992

van

DE STICHTING PEUTJUT-FONDS

POSTBUS 290 - 2280 AG RIJSWIJK ZH
Postrekening 3564600

PPN 044 846 673

BIBLIOTHEEK KITLV

0103 9179

DOELSTELLING STICHTING PEUTJUT-FONDS

De stichting stelt zich ten doel:

- a. de restauratie en het onderhoud van de Erebegraafplaats „Peutjut” te Banda Aceh, Sumatra, in Indonesië.
- b. de bevordering van de studie van de historie, de talen en de cultuur van Atjeh en de verspreiding van de kennis over deze onderwerpen.

De stichting tracht haar doel te bereiken door:

- a. het doen verrichten van herstel- en onderhoudswerkzaamheden aan de Erebegraafplaats „Peutjut”.
Deze werkzaamheden kan zij opdragen aan de plaatselijke aannemers of aan andere personen in Atjeh. Zij kan ook plaatselijke en provinciale overheden in Indonesië en andere stichtingen, verenigingen en organisaties, die bereid zijn herstel- en onderhoudswerkzaamheden aan bedoelde begraafplaats te verrichten, subsidiëren.
- b. het onderhouden van nauwe contacten met en het verlenen van steun aan instellingen en organisaties in Atjeh, werkzaam op het gebied van de Atjehse talen, cultuur en historie.
- c. het bevorderen van vertalingen in het Indonesisch van Nederlandse publikaties en andere geschriften over Atjeh, alsmede het bevorderen van publikaties op taalkundig, cultureel en historisch gebied over Atjeh.
- d. alles te verrichten wat bovengenoemde doelstellingen direct dan wel indirect bevordert.

SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR

Gedurende het verslagjaar was het bestuur als volgt samengesteld:

F. van der Veen	luitenant-generaal b.d., voorzitter, 's-Gravenhage.
G. A. Geerts	kolonel, commandant Kon. Tehuis voor Oud-militairen „Bronbeek”, Arnhem.
Drs. G. K. H. Hes	kolonel b.d., penningmeester, Gouda.
H. W. Neidig	kolonel b.d., secretaris, Rijswijk ZH.
Drs. P. Scholte	bestuurslid van de Vereniging Indische Nederlanders (V.I.N.), 's-Gravenhage.
H. R. Toorop	kolonel b.d., vertegenwoordiger Vereniging Oud-militairen KNIL „Madjoe”, Almere.

JAARVERSLAG

Voor de Stichting Peutjut-Fonds verliep het jaar 1992 rustig en zonder veel problemen. Er vond geen bestuursmutatie plaats.

Het gestaag teruglopend aantal vaste donateurs, een gevolg van de gemiddeld hoge leeftijd van onze „Vrienden van Peutjut”, baart echter wel zorgen. Bedroeg hun aantal aan het begin van het verslagjaar nog 552, per ultimo 1992 was dit teruggelopen tot 528. Degenen die onze stichting steunen blijken als vanouds vrijgevig te zijn. Dit versterkt de financiële positie, waardoor met de rente van ons belegd kapitaal het mogelijk blijft de onderhouds- en herstelwerkzaamheden aan de begraafplaats Peutjut nog voort te zetten.

Toch zou het bijzonder prettig zijn indien de jongere generatie zich zou aandienen als donateur. De instandhouding van het historisch zo belangrijke Peutjut is dit beslist waard. Belangstellenden kunnen bij het secretariaat altijd een exemplaar van het jaarverslag aanvragen om een indruk te krijgen van wat er zoal wordt gedaan. (Postbus 290, 2280 AG Rijswijk ZH of telefonisch 070-3944722)

Onder degenen die in 1992 zijn overleden wil het bestuur in het bijzonder gedenken de heer Th. Dessauvage. Hij overleed te 's-Gravenhage in de leeftijd van 96 jaar. Als oud-IEVer richtte hij in de vijftiger jaren in Nederland de Vereniging Indische Nederlanders (V.I.N.) op. Jarenlang was hij hiervan als voorzitter de stuwende kracht. Voor zijn bijzondere verdiensten werd hij benoemd tot erelid van de vereniging. De heer Dessauvage heeft vanaf de oprichting van de Stichting Peutjut-Fonds (hij was beëdigd tolk en vertaler bahasa Indonesia, een taal die hij tot in de perfectie beheerste) geheel belangeloos alle vertalingen verzorgd, totdat hij door zijn zeer sterk verminderd gezichtsvermogen hiermede moest ophouden. Een strijdbare en inspirerende persoonlijkheid, aan wie de Indische gemeenschap en onze stichting veel dank zijn verschuldigd.

Gedurende zijn vakantie in Indonesië bracht de penningmeester een kort bezoek aan Banda Aceh en werd gastvrij ontvangen door de burgemeester, het hoofd van de Dienst voor de Landbouw en Voedinggewassen, het hoofd van de Dienst Openbare Werken en de heer Tuanku Abdul Jalil, medewerker van het Documentatie- en Informatiecentrum Atjeh. Hij bezocht uiteraard de begraafplaats en bezichtigde de in uitvoering zijnde herstelwerkzaamheden. Peutjut maakte op hem een nette en goed verzorgde indruk.

Enige jaren geleden schonk Hr. Ms. Ambassadeur te Jakarta aan de Gouverneur van de Daerah Istimewa Aceh (het bijzondere gewest Atjeh) een ingelijste fotocollectie van alle gouverneurs van het „Gouvernement van Atjeh en Onderhorigheden” uit de periode 1874 - 1942. De fotocollectie is opgehangen in de historische ambtswoning van de Gouverneur, eens de ambtswoning van generaal J.B. van Heutsz. Deze schenking werd door de Atjehse autoriteiten bijzonder gewaardeerd. Wetende dat men in Banda Aceh ook prijs zou stellen op een borstbeeld van generaal Van Heutsz, nam de huidige Nederlandse ambassadeur het initiatief om dit te bewerkstelligen. De keuze viel op de bronzen plaquette met beeltenis eigendom van de Onderofficiersmess van de kazerne van het parate Pantserinfanteriebataljon Van Heutsz. Kolonel Sonnenschein, oud-commandant van het Regiment Van Heutsz, hield onder een aantal Indische organisaties een inzameling om de nodige fondsen bijeen te brengen. Uiteraard heeft ook de Stich-

ting Peutjut-Fonds hieraan bij gedragen. Van de plaquette is een getrouwe kopie in brons vervaardigd, die naar de Ambassade te Jakarta is verzonden. Het ligt in het voor-nemen van de ambassadeur dit geschenk in 1993 aan te bieden aan de Gouverneur.

Het gerenoveerde Peutjut mag zich nog steeds verheugen in de belangstelling van toe-risten van velerlei landaarden. De bezoekerslijsten vermelden namen van Amerikanen, Australiërs, Engelsen, Japanners, Nederlanders, Nieuwzeelanders en vele anderen. En natuurlijk ook een meerderheid aan Indonesiërs, die vanuit alle delen van de archipel komen.

De heer J. Tahija, Ridder Militaire Willemsorde 4e klasse, wonend te Jakarta, draagt onze stichting vanaf de oprichting een goed hart toe en heeft grote belangstelling voor het wel en wee van de Erebegraafplaats Peutjut. Hij heeft kort geleden de hem nog toe-komende riddersoldij over de periode 1942 tot 1993, een bedrag van Rp. 19.450.000.-, geschonken aan de Stichting Peutjut-Fonds.

Het bestuur is de heer Tahija bijzonder erkentelijk voor deze genereuze gift, welke zal worden besteed aan de renovatie van de begraafplaats.

De afdeling Amersfoort van de Vereniging van Oud-militairen van het voormalige KNIL „Madjoe” schonk de stichting een bedrag van f 300,-. Ons bestuur heeft de af-deling Amersfoort hiervoor bedankt en het afdelingsbestuur verzekerd dat het geld goed zal worden besteed bij de instandhouding van Peutjut.

Gedurende het verslagjaar mocht het bestuur de belangeloze medewerking ontvangen van de heer F. Faubel bij de vertaling van brieven en documenten in de Indonesische taal.

In Banda Aceh verleenden de burgemeester, drs. Baharuddin Yahya, het hoofd van de dienst voor de Landbouw en Voedinggewassen, ir. Maharaja Saril, en daarna de heer Naswir Aiman en de heer Tuanku Abdul Jalil hun medewerking. Het bestuur dankt hen allen zeer.

VOORTGANG WERKZAAMHEDEN IN 1992

Ook gedurende dit verslagjaar mocht het bestuur regelmatig kwartaalrapporten uit Banda Aceh ontvangen. Deze zien er niet alleen goed verzorgd uit maar bevatten veel gegevens, alsmede een gedocumenteerd financieel verslag. De in de rapporten opgeno-men maandelijks fotoreportage geeft een goed beeld van de vooruitgang sinds 1988.

Medio 1992 werd het hoofd van de Dienst voor de Landbouw en Voedinggewassen, de heer ir. Maharaja Saril, opgevolgd door de heer Naswir Aiman.

Het bestuur bewaart goede herinneringen aan ir. Maharaja Saril. Nadat hij per 1 sep-tember 1988 door de burgemeester van Banda Aceh werd belast met het daadwerkelijk toezicht en onderhoud van de Erebegraafplaats, wijdde hij zich vol energie aan zijn nieuwe taak. Met de deskundigen van zijn dienst ontwierp hij een meerjarenplan om Peutjut te verfraaien en zodoende er minder somber te doen uitzien. Met een vooruit-

ziende blik werd het plan ingepast in dat van het Provinciaal Bureau voor het Toerisme, dat beoogt alle historisch belangrijke monumenten van Banda Aceh met elkaar te verbinden.

In korte tijd werd het gehele kerkhofterrein ontdaan van alle ongerechtigheden, de oude acaciabomen gekapt, het terrein geëgaliseerd en een nieuwe grasmat aangelegd. Daarna volgde de aanplant van diverse typen bomen, laag kleurrijk struikgewas, borders met bloemen, etc. In drie jaar tijd heeft het terrein een metamorfose ondergaan. Bovendien legde ir. Maharaja Saril de basis voor een gezond financieel beheer en een gedegen wijze van rapporteren.

Het bestuur heeft veel waardering voor hetgeen de heer Maharaja Saril in korte tijd tot stand heeft gebracht. Er is alle vertrouwen dat zijn opvolger, de heer Naswir Aiman, het werk op dezelfde wijze zal voortzetten.

In 1992 heeft het bestuur een bedrag van Rp. 2.000.000.- ter beschikking gesteld om een vierde grasmaaimachine aan te schaffen en de in 1991 aangevangen verhoging van de afscheidingsmuur te voltooien. Uit de recentelijk ontvangen rapporten blijkt dat het laatste effect heeft: het aantal overklimmingen is teruggelopen en er wordt nog maar weinig afval over de muur gegoid.

In het jaarverslag 1991 werd een inzicht gegeven in de kosten voor belangrijke renovatieprojecten, zoals het herstel van de Erepoort, de aanleg van een effectief afwateringsstelsel om gedurende de regentijd te voorkomen dat het water blijft liggen, het herstel van de asfalt- en betonwegen e.d. De totale kosten werden toen geraamd op een bedrag van een f 130.000.-.

Na intern beraad heeft het bestuur besloten de burgemeester van Banda Aceh te berichten dat de stichting niet in staat is deze projecten ineens te financieren. De uitvoering zal daarom moeten worden gespreid over meerdere jaren. Voorgesteld werd, een gefaseerd plan uit te werken. De eerste fase zou moeten omvatten het volledig herstel van de Erepoort en de aanvang van het meest dringende gedeelte van de verbetering van de afwatering (het kortsluiten van de defecte afvoergoot die onder het belendende schoolgebouw loopt door deze over eigen terrein te leiden naar de hoofdafvoer van de gemeente). Aan de gemeente werd hiervoor een kostenopgave gevraagd, zodat extra fondsen zouden kunnen worden overgemaakt. Het bestuur wacht nog op een reactie van de gemeente.

De aan het eind van 1991 geconstateerde hardnekkige plaag van bladruksen zette zich in 1992 voort en baarde veel zorg. Door de bladruksen zijn veel jonge bomen (o.a. de tjemara's) aangetast. De plantkundige dienst heeft na intensief gebruik van twee verschillende insecticiden de rupsenplaag grotendeels weten te bedwingen. Men blijft echter alert.

Net als in de vorige jaren is het onderhoud van de graven opgenomen in de routinewerkzaamheden. Alleen gedurende de regentijd wordt dit werk onderbroken. In 1992 werden in totaal 346 graven opgeknapt en gewit.

Aan het onderhoud van de grasmat wordt bijzonder veel aandacht besteed. Het gras wordt goed kort gehouden en gedurende de warme maanden besproeid. In 1989 werd

het aantal benodigde grasmaaimachines geschat op vijf (het gaat om een oppervlak van ± 5 ha). In 1989 werden twee machines aangeschaft, gevolgd door in 1991 en 1992 elk een. Deze kleine zeer handzame machines worden intensief gebruikt, waardoor veel onderhoud nodig is; in de praktijk is steeds één grasmaaimachine niet beschikbaar wegens een servicebeurt. Voor 1993 is de aanschaf van de vijfde grasmaaimachine gepland.

Helaas komt steeds duidelijker naar voren dat het wegennet op het kerkhofterrein en met name de Köhlerlaan, hoognodig aan herstel toe is. De hieraan verbonden hoge kosten gaan voorlopig de financiële middelen van de stichting te boven. Het bestuur houdt dit echter op de prioriteitenlijst.

Uit een vergelijking van de in de periode 1989 - 1992 toegezonden foto's blijkt de grote vooruitgang van het aanzien van de Erebegraafplaats Peutjut. Het ziet er schoon en goed onderhouden uit.

De nieuwe aanplant sparren na twee jaar

Uitgaven in 1992 t.b.v. het onderhoud van de begraafplaats Peutjut

In bijgaand overzicht zijn de uitgaven gesplitst in de volgende groepen:

- Arbeidsloon** : de uitbetaalde lonen aan toezichthoudend personeel en aan de werklieden.
- Onderhoud begraafplaats** : de kosten van aanschaf bomen, beplanting, bemesting, witten van graven, verf e.d.
- Aanschaf materieel** : de kosten van aanschaf grasmaaimachines, kapmesem, graafmaterieel e.d.
- Onderhoud v/h materieel** : de kosten van het onderhoud van de grasmaaimachines (vervanging messen en bougies, periodiek onderhoud).
- Brandstof en elektra** : de kosten van de mengbrandstof (benzine en olie) en verbruikte elektriciteit voor de pompinstallatie.
- Administratieve kosten** : de kosten voor het samenstellen van de kwartaaloverzichten (fotokopieën en foto's) en de verzendkosten.

De vier aangeschafte grasmaaimachines

OVERZICHT UITGAVEN IN 1992

(in rupiahs)

Kwartaal	Arbeidsloon	Onderhoud kerkhof	Aanschaf materieel	Onderhoud materieel	Brandstof/ elektra	Administratie	Totaal
1	1.305.000	66.500	—	228.000	275.750	64.500	1.939.750
2	1.305.000	67.500	—	228.000	274.950	64.500	1.939.950
3	1.305.000	45.000	626.500 (1)	233.400	276.000	64.500	2.550.400
4	1.305.000	2.633.300 (2)	10.500	339.600	344.300	64.500	4.697.200
TOTALEN	5.220.000	2.812.300	637.000	1.029.000	1.171.000	258.000	11.127.300

(1) Inclusief de aanschaf van een grasmaaimachine.

(2) Inclusief de aanschaf van jonge boompjes voor terreinbeplanting.

CULTURELE CONTACTEN

Uit gesprekken met de directeur en de medewerkers van het Documentatie- en Informatiecentrum Atjeh (Pusat Dokumentasi dan Informasi Aceh, D.I.A.) blijkt telkenmale dat de belangstelling voor de eigen Atjehse geschiedenis groeiende is. De belangstelling strekt zich niet alleen uit tot de oude geschiedenis en die van de tijd na 1945, doch ook tot de periode die wordt genoemd „jaman Belanda”, de Nederlandse tijd.

De bibliotheek van het D.I.A. bevat een respectabel aantal Nederlandse boekwerken, geschriften, publikaties, etc., uit de periode 1870 - 1940. Vele daarvan werden in de loop der jaren geschonken door de Stichting Peutjut-Fonds. Herinnerd mag worden aan de vroegere directeur van het D.I.A., wijlen de heer Aboe Bakar. Van zijn hand verschenen vele vertalingen in de Indonesische taal; de meest bekende daarvan is zijn vertaling van het monumentale werk „Atjeh” van de bekende journalist en schrijver H. C. Zentgraaff.

Een praktisch probleem is echter dat men die vooroorlogse periode moeilijk in beeld kan brengen. Gedurende de Japanse bezetting en in de periode daarna is veel fotomateriaal verloren gegaan. Hetzelfde geldt ook voor kaarten, plattegronden, oude prenten e.d. De gemeente Banda Aceh Bezit b.v. weinig om de jongere generatie te laten zien hoe „Koetaradja” er vroeger uitzag. Twee jaar geleden werd getracht een foto-expositie op te zetten, maar men is daar niet in geslaagd.

De burgemeester van Banda Aceh heeft daarom de Stichting Peutjut-Fonds verzocht, fotomateriaal uit het verleden ter beschikking te willen stellen. Het bestuur wil gaarne voldoen aan dit verzoek om mede daardoor de belangstelling voor het, in onze ogen nog zo nabije, verleden te stimuleren.

Wij roepen hiervoor ook de medewerking in van onze lezers. Hebt u nog foto's, stadsgezichten, prenten, kaarten e.d. uit Koetaradja of de omgeving (bv. van de havenplaats Olehleh) of weet u waar deze nog te vinden zijn, dan verzoeken wij u dit te willen opgeven aan ons secretariaat (Postbus 290, 2280 AG Rijswijk ZH). Het materiaal dat men wil behouden zal door de zorg van de stichting worden gekopieerd, zodat het origineel kan worden teruggezonden.

De Atjehse autoriteiten zullen u dankbaar zijn. Bovendien kan dit bijdragen tot een positief beeld van wat Nederland in het verleden heeft verricht.

Een van de fraai opgeknapte terrein gedeelten

Overzicht van de soorten aanplant

BALANS per 31 december 1992

Bebet		Credit Kasmiddelen:	Kapitaal:
Postgiro	f 41.253,36	Per 1-1-1992	f 21.301,35
CDK bank	f 2.008,22	Batig saldo	f 1.196,25
			f 22.497,60
Vreemde valuta		Reservering onderhoud	f 40.000,—
Bank Dagang Negara		Kapitaalfonds	f 140.000,—
RP 7.666.933	f 7.636,26		
koers 996			
Rentecertificaten	f 151.599,76		
	f 202.497,60		f 202.497,60

STAAT van baten en lasten 1992

Lasten		Baten Begraafplaats:	
		Donaties en giften:	f 13.224,—
Onderhoud volgens contract		Renten:	
Rp 10.000.000 (koers 996)	f 9.960,—	Postgiro	f 715,56
Verhoging muur en		CDK bank	f 39,38
aansch. grasmaaimachine		Rentecertificaten	f 11.982,—
Rp 2.000.000 (koers 996)	f 1.992,—	Bank Dagang Negara	f 1872,44
Bankkosten Banda Aceh		Koersverschillen	f 38,60
Rp 375.903 (koers 996)	f 374,40		
Reserve voor onderhoud	f 10.000,—		
Overige lasten			
Jaarverslag	f 3.104,70		
Circulaires	f 686,20		
Donateursadmin.	f 179,07		
Secretariaatskst.	f 318,36		
K.v.K.	f 61,—		
Batig saldo	f 1.196,25		
	f 27.871,98		f 27.871,98

BANK DAGANG NEGARA (B.D.N.) 1992

Saldo per 1-1-1992	Rp	18.162.874	
Rente	Rp	1.879.962	
Onderhoud volgens contract			Rp 10.000.000
Extra onderhoud			Rp 2.000.000
Bankkosten			Rp 375.903
Saldo per 31-12-1992			Rp 7.666.933
	<u>Rp</u>	<u>20.042.836</u>	<u>Rp 20.042.836</u>

Verslag Kascommissie 1993

Op 17 mei 1993 heeft de Kascommissie bestaande uit de heren H. W. Neidig en P. Scholte, als zodanig benoemd op de Jaarvergadering van 27 april 1992, de jaarrekening 1992 aan een onderzoek onderworpen.

Op grond van haar onderzoek en bevindingen is de Kascommissie van oordeel dat de jaarrekening 1992 een getrouw beeld geeft van de grootte van het belegd vermogen per 31 december 1992 en van de baten en lasten over het jaar 1992.

Zij stelt de jaarvergadering van 21 mei 1993 voor, de penningmeester acquit en decharge te verlenen ten aanzien van de jaarrekening 1992.

's-Gravenhage, 17 mei 1993

w.g.

w.g.

H. W. Neidig

P. Scholte

Slecht wegdek in fraaie omgeving

Het Köhler monument met op de achtergrond de Erepoort

